

Перифразуючи, людина є тим, що вона пам'ятає, що зберігається в її особистому сховищі, а також тим, якою її пам'ятають, якою вона увійшла та залишилася потайниках пам'яті інших. Саме тому, з самого початку російсько-української війни з'явилося та залишається актуальним гасло: «Не забудем!»

Література

1. Кримський, С.Б. Заклики духовності XXI століття / С. Б. Кримський. – Київ : Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 32 с
2. Нігілізм. – Режим доступу: <https://termin.in.ua/nihilizm/>
3. Ніцше Ф. По той бік добра і зла. (Прелюдія до філософії майбутнього). Генеалогія моралі: пер. з нім. / Фрідріх Ніцше; Пер. Анатолій Онішко; Вступ Сільс-Марія; Ред. Петро Тарашук. – Львів: Літопис, 2002. – 320 с. – Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Nietzsche_Friedrich/Po_toi_bik_dobra_i_zla_Henealohia_morali.pdf?PHPSESSID=1keq4dri39ublcr1o4ipbhso22

Аксіосфера в формуванні світогляду людини

Виталій АНТЮШИН, здобувач III освітньо-наукового ступеня (PhD)

Науковий керівник тез – Ольга ПРОЦЕНКО, доктор. філос. наук, професор

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Визначення аксіосфери як простору взаємодії цінностей, ідеалів та етичних норм – тема, яка формується та розвивається світогляд людства. Слово «аксіосфера» означає «цінність» від грецького «аксія» та слова «сфера», яке означає простір. Поняття «сфера цінностей» використовується для опису сукупності цінностей, етичних норм та ідеалів, які впливають на загальну поведінку та життєву позицію людини або суспільства. Вона включає в себе частини, які складають такі як: релігійні, культурні, соціальні ідеали, котрі разом формують унікальну систему цінностей і орієнтирів, що формують морально-етичну основу суспільства,

Аксіосфера постійно змінюється та підлаштовується залежності від історичних умов та впливу, суспільства, і глобалізації. Цінності та етичні норми, які її складають, можуть конфліктувати або, навпаки, поєднуватися, формуючи нові комплекси ідеалів і пріоритетів. Це зустрічається в суспільствах, де живуть різні культурні та релігійні впливи, а також в умовах глобалізації, коли культура однієї нації стає частиною світового простору.

В аксіосфері цінності взаємодіють між собою, утворюючи певну картину. Наприклад, людська гідність впливає на ідеал прав людини, а цей ідеал, формує етичні норми, які не заохочують дискримінацію.

Для окремої особи аксіосфера може бути базою для самоідентифікації: власні цінності й ідеали людини відображають її світогляд і пріоритети. Для суспільства аксіосфера є основою для колективної ідентичності, яка допомагає визначити культурну, національну приналежність. У багатокультурних суспільствах аксіосфера стає простором, де окремі ідентичності стикаються, співіснують і взаємодіють, що може спричиняти конфлікти, але також і сприяти взаємозбагаченню культур.

Аксіосфера є важливим предметом дослідження для філософського аналізу конфліктів, які виникають між людьми з різними ціннісними системами. Наприклад, конфлікти між релігійними і секулярними цінностями або між економічними інтересами та екологічними пріоритетами. Розуміння аксіосфери дозволяє аналізувати причини таких конфліктів, а також пропонувати шляхи їх вирішення, шукаючи спільні риси.

Філософські підходи в аксіосфері можуть допомогти знайти спільні цінності або вирішити етичні суперечки, що виникають через культурні та ідеологічні відмінності. Такі підходи можуть надавати ефективні засоби для подолання культурних і ідеологічних розбіжностей і допомогти знайти спільні цінності та вирішенню етичних суперечок. Розглянемо декілька прикладів.

1. Юрген Габермас розробив концепцію «Діалог і комунікативна етика». Він стверджує, для того, щоб досягти згоди між людьми потрібен діалог і взаємне розуміння. Люди з різних культур мають вести відкриту, раціональну і поважну комунікацію, де кожен має право висловитися і право на свою думку. Саме це дозволяє знайти спільні етичні сторони, засновані на принципах взаємної поваги та раціонального обговорення.

2. Джон Ролз в «Теорії справедливості» запропонував «завісу незнання» для розробки справедливих принципів у суспільстві. У ньому йдеться про те, що люди, які розробляють етичні принципи, не повинні знати свого соціального статусу, релігії чи культурної ідентичності. Таким чином це змушує їх створювати справедливі умови для всіх. Завдяки такому підходу можна розробити етичні принципи, які враховують інтереси різних груп і сприяють загальній згоді, яка призводить до того, інтереси різних груп і сприяють загальній згоді.

3. «Етика чеснот» розроблена Аристотелем, звертає увагу на розвитку моральних якостей людини - мудрість, справедливість, співчуття. Цей підхід універсальний, оскільки багато чеснот є такими у різних культурах. Розвиток таких чеснот допомагає у пошуку спільних моральних ідеалів, що об'єднують людей і допомагають співіснувати в багатокультурному середовищі.

4. Філософи-космополіти, як-от Кваме Ентоні Аппіа, кажуть про необхідність універсальних цінностей, таких як права людини, мир та екологічна відповідальність. Космополітична філософія закликає визнати всіх людей як членів однієї глобальної спільноти. В той самий час вони підтримують повагу до культурних відмінностей. Це створює базу для етичних рішень, прийнятних для людей різних культур.

5. «Культурний і етичний релятивізм» Бенедікта Рута стверджує, що моральні цінності є відносними і залежать від культури. Цей підхід закликає розуміти та поважати моральні системи інших культур. Але складність виникає, при спробі знайти баланс, зберігаючи фундаментальні права людини як мінімальні спільні цінності, що дозволяє уникати серйозних конфліктів.

Аксіосфера виступає складною мережею цінностей, ідеалів та норм, які взаємодіють формуючи світоглядні та етичні основи як особистості, так і суспільства. Це поняття дає змогу глибше зрозуміти те, як глобальні процеси

впливають на культуру, ідентичність та етику сучасної людини і, відповідно, розглянути філософію як простір пошуку нових ціннісних орієнтирів у світі, що швидко змінюється.

Література

1. Габермас, Юрген. Теорія комунікативної дії. – Київ: Юніверс, 2001.
2. Ролз, Джон. Теорія справедливості. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020.
3. Аристотель. Нікомахова етика. – Київ: Основи, 1998.
4. Бенедикт, Рут. Культурний релятивізм і моральні основи. – Переклади з

Філософська ідея сталого розвитку крізь призму філософії Ганса Йонаса

*Вадим ПОВОЛОЦЬКИЙ, здобувач III освітньо-наукового ступеня (PhD)
Науковий керівник тез - Світлана ШИРОКА, кандидат філос. наук, доцент
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Сьогодні сталий розвиток це модель майбутньої світової цивілізації, яка формує новий підхід до суспільного розвитку на різних рівнях: глобальному, національному, регіональному та місцевому. Необхідно зберігати природний і людський потенціал як для нинішніх, так і для майбутніх поколінь. Такий підхід здатний забезпечити довготривалу стабільність, захист довкілля та економічний розвиток.

Для аналізу ідеї сталого розвитку через призму філософії особливо актуальним здається підхід Ганса Йонаса, німецько-американського філософа, відомого своєю концепцією відповідальності перед майбутніми поколіннями. Його думки, викладені у книзі «Принцип відповідальності», пропонують новий етичний підхід, який особливо важливий в умовах глобальних екологічних викликів. *«Чини так, щоб наслідки твоєї діяльності узгоджувалися з продовженням автентичного людського життя на Землі»* [1]. Саме цей імператив, в різних його варіантах, став базовим принципом подальшого розвитку етичних засад політики, економіки, науки, педагогіки та ін. «Принцип відповідальності» визначає суть діяльності Центру Ганса Йонаса. Метою Центру є «сприяння здатності до відповідальної за майбутнє діяльності, вихованню відповідальності за майбутнє і відповідальному за майбутнє публічному рішенню на підставі аргументативного діалогу» [2].

Філософ Ганс Йонас наголошував про необхідності змін у суспільних цінностях і принципах, бо для побудови кращого майбутнього потрібно виховувати нове почуття відповідальності в кожного індивіда, що передбачає обмеження особистих інтересів на користь загального блага. Ідея сталого розвитку, яка включає освітні програми, направлені на екологічну обізнаність і соціальну відповідальність, відповідає цьому філософському підходу.